QORTI CIVILI
PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE
(SEDE KOSTITUZZJONALI)

Illum 25 ta' Jannar, 2022

Rikors Guramentat Nru: 52/2019 AF

Romeo Bone

vs

Avukat Generali

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ta' Romeo Bone, li permezz tiegħu wara li ġie premess illi:

Ir-rikorrent ghadda proceduri gewwa l-Italja ghal zewg reati ta' komplicità fir-reat ta' traffikar ta' droga mill-Olanda, bl-ewwel akkuza tirreferi ghad-droga kokajina u t-tieni akkuza ghad-droga *cannabis (marijuana)*.

B'sentenza tat-*Tribunale di Catania* li nghatat nhar l-20 ta' Frar 2009 u li giet esebita fl-atti processwali fl-ismijiet "Ir-Repubblika ta' Malta vs Omissis Romeo Bone", ir-rikorrent gie lliberat mill-imputazzjonijiet migjuba kontrih (ara kopja tas-sentenza annessa u mmarkata bhala Dok. RB).

Nonostante din is-sentenza, l-Avukat Generali hareg l-att ta' akkuza numru 39 tal-2009 (hawn annessa u mmarkata bhala Dok. RB1) fejn it-tieni kap ir-rikorrent gie akkuzat bir-reat ta' assocjazzjoni biex tigi ttrafikata l-istess droga meritu tal-kawza gewwa l-Italja.

Wara li rcieva l-att ta' akkuza r-rikorrent ipprezenta ghadd ta' eccezzjonijiet preliminari, bl-ewwel eccezzjoni tirrigwarda *ne bis in idem* izda din giet michuda mill-Qorti Kriminarli b'sentenza tat-30 ta' Novembru 2016 (hawn annessa u mmarkata bhala Dok. RB2).

Sussegwentement din is-sentenza tal-Qorti Kriminali giet appellata mir-rikorrent li talab lill-Qorti tal-Appell Kriminali sabiex tirrevoka s-sentenza appellata, tilqa' l-ewwel eccezzjoni tieghu u ddikjara l-estinzjoni tal-azzjoni kriminali (ara Rikors tal-Appell Kriminali anness u mmarkata bhala Dok. RB3).

Il-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza taghha datata 13 ta' Frar 2019 (hawn annessa u mmarkata bhala Dok. RB4) cahdet it-talba tar-rikorrent.

Bil-fatt illi hawn Malta l-proceduri penali fuq indikati qed jitkomplew iwassal sabiex ikunu gew, ikunu qed jigu jew ikunu

x'aktarx ser jigu miksura d-drittijiet tar-rikorrenti kif sanciti fl-Artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, tal-Artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll tal-Artikolu 50 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

Taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex jigu salvagwardati d-drittijiet fundamentali tar-rikorrent saniciti fl-Artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, tal-Artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll tal-Artikolu 50 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta tal-Avukat Ġenerali li permezz tagħha eċċepixxa illi:

B'din il-kawza r-rikorrenti qieghed jallega li garrab vjolazzjoni tal-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea, tal-aritkolu 39(9) tal-Kostituzzjoni u tal-Artikolu 50 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea. Il-lanjanza tirrigwarda l-proceduri kriminali li huma pendenti quddiem il-Qorti Kriminali fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Romeo Bone*** fejn ir-rikorrenti qieghed jghid li dik il-kawza hija milquta bl-eccezzjoni tan-*ne bis in idem* fis-sens li hu digà gie pprocessat quddiem it-*Tribunale di Catania* fejn gie lliberat b'sentenza datata 20 ta' Frar 2009.

L-esponenti jirrespingi l-pretensjonijiet kollha tar-rikorrenti bhala nfondati fil-fatt u fid-dritt ghas-segwenti ragunijiet li huma minghajr pregudizzju ghal xulxin:

Mill-aspett legali huwa pacifiku li hemm differenza fid-dicitura tas-subinciz (9) tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u dik tal-artikolu 4 tal-Protokoll numru 7 li jimmeritaw li jigu notati. *"Illi jidher f'dan ir-rigward li ghalkemm id-dispozizzjonijiet tal-artikolu 39(9) jixxiebhu ma' dawk tal-artikolu 4 tar-Raba' Protokoll tal-*

Konvenzjoni f'dak li huwa l-qofol tal-principju mahsub, bl-ebda mod ma jista' jsir tqabbil taghhom fuq il-livell ta' applikazzjoni jew tifsir" (ara – sentenza – Qorti Kostituzzjonali – 20 ta' Novembru 2000 – ***Spiteri vs Avukat Generali***). Ghalhekk, meta wiehed iqis il-principju tan-ne bis in idem ghall-finijiet ta' jeddijiet fondamentali tal-bniedem, wiehed irid izomm sewwa quddiem ghajnejh id-differenza bejn il-livell kostituzzjonali u dak konvenzjonali.

Il-Qrati ta' kompetenza kriminali esprimew ruhhom dwar l-eccezzjoni tan-*ne bis in idem* imqajjma mir-rikorrent fejn f'zewg istanzi tali eccezzjoni giet michuda. Ghalhekk ir-rikorrent ma jistax juza dawn il-proceduri kostituzzjonali bhala forma ta' appell mid-decizjonijiet li nghataw mill-Qrati ta' kompetenza kriminali sabiex tali decizjonijiet jigu riveduti jew imhassra.

Ir-rikorrent ghadda proceduri fl-Italja dwar komplicità ma' terzi fl-importazzjoni ta' ammont ta' droga mill-Olanda. Ir-rikorrent gie lliberat minn dawn l-akkuzi permezz ta' sentenza mit-Tribunale di Catania. F'Malta r-rikorrent, permezz ta' att t'akkuza numru 39/09 gie mixli li assocja ruhu ma' terzi persuni sabiex tigi ttrafikata u mportata d-droga f'Malta. Ghalkemm meta wiehed iqabbel il-fatti ta' dawn iz-zewg reati ser isib li hafna minnhom huma identici, madanakollu l-kaz li qed jinstema' Malta huwa imsawwar b'fatti li huma differenti u li ma gewx imressqa a konjizzjoni tat-tribunal f'Catania. Apparti dan huwa evidenti wkoll li anke r-reati huma differenti fis-sens li f'Catania r-rikorrenti gie akkuzat b'komplicità ma' terzi biex tigi mportata d-droga fl-Italja filwaqt li f'Malta r-rikorrent gie akkuzat bir-reat ta' assocjazzjoni ghall-importazzjoni u traffikar ta' droga. Tajjeb li ssir referenza ghas-sentenza tal-Qorti Kriminali tat-30 ta' Novembru 2016 fejn dik l-Onorabbli Qorti mhux biss ghamlet espozizzjoni impekkabbli tal-gurisprudenza izda wkoll ghamlet analizi dettaljata tal-fatti u fissret kif dawn huma differenti minn dawk tal-proceduri fl-Italja biex b'hekk l-eccezzjoni tan-*ne bis in idem* giet michuda.

Ghalhekk m'hemm l-ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti bil-Kostituzzjoni, bil-Konvenzjoni Ewropea u bil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea u ghalhekk it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda.

Bl-ispejjez.

Semgħet ix-xhieda prodotti.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat illi permezz ta' dawn il-proċeduri, r-rikorrent qiegħed jitlob lil din il-Qorti ssib illi qegħdin jew ser jiġu leżi d-drittijiet fundamentali tiegħu kif sanċiti permezz tal-artikolu 39(4) tal-Kostituzzjoni, l-artikolu 4 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-artikolu 50 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea u dan stante li skont hu, ġie miksur il-prinċipju ta' *ne bis in idem*.

Mill-atti jirriżulta li r-rikorrent jinsab mixli bl-att ta' akkuża 39/2009 ppreżentat nhar il-15 ta' Ottubru 2009. Fl-ewwel kap, l-akkuża hija dik ta' assoċjazzjoni ma' persuni oħra f'Malta u ma' persuni oħra barra minn Malta sabiex jimporta, jbiegh jew jittraffika droga f'Malta fiż-żmien u fiċ-ċirkostanzi li jirriżultaw fil-parti narrativa tal-att ta' akkuza u bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-liġi hemm indikati. Fit-tieni kap, l-akkuża hija dik ta' reċidività b'diversi sentenzi li wkoll huma indikati fil-parti narrativa tal-att ta' akkuza u bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-liġi hemm ċitati.

Essenzjalment, ir-rikorrent ġie mixli li flimkien ma' oħrajn ftiehem sabiex tigi mportata d-droga ġewwa Malta. Qiegħed jiġi allegat li:

- Il-ftehim seħħ kollu kemm hu hawn Malta. Uħud mill-persuni involuti kienu saħansitra qed jiskontaw piena karċerarja ġewwa l-faċilità korrettiva ta' Kordin;

- Id-droga ġiet akkwistata l-Olanda u meħuda l-Italja, preċiżament Catania, fejn minn hemmhekk kellha tinġieb

Malta. Ir-rikorrent kien involut fl-akkwist u fit-trasport tad-droga;

- L-ewwel attentat tal-akkwist tad-droga ma rnexxiex minħabba nuqqas ta' finanzi u t-tieni darba r-rikorrent flimkien ma' terzi akkwistaw id-droga u daħlu biha l-Italja. Madanakollu, peress li kien hemm suspett li t-traffikanti kienu qed jiġu segwiti mill-pulizija Taljana, id-droga ġiet moħbija Catania;

- Madwar xahar wara, ċertu Fabio Psaila u Raymond Borg telgħu Catania biex jiġbru d-droga mill-moħba u jnizzluha Malta. Iżda ġara li fuq informazzjoni mgħoddija lilhom mill-pulizija Maltija, il-pulizija Taljana kien irnexxielha tintraċċa d-droga u din kienet ġiet sostitwita b'pakkett ieħor ippakkeġġjat bl-istess mod. Malli Borg u Psaila marru biex jiġbru d-droga mill-moħba huma ġew interċettati mill-pulizija Taljana li kienu għassa u ġew arrestati.

Abbażi ta' din l-operazzjoni ta' assoċjazzjoni bejn diversi nies sabiex tiġi importata d-droga ġewwa Malta bl-għan li tiġi ttraffikata, ir-rikorrent u l-kompliċi tiegħu ġew mixlija bl-akkużi surriferiti. Fis-sena 2002 kienet intalbet l-estradizzjoni tar-rikorrent mill-awtoritajiet Taljani sabiex jiffaċċja akkużi kriminali imma l-estradizzjoni qatt ma seħħet minħabba li kienu għadhom għaddejjin il-proċeduri hawn Malta. Il-proċeduri kontra r-rikorrent ġew inizjati xorta waħda quddiem it-Tribunal ta' Catania iżda b'sentenza tal-20 ta' Frar 2009 ġie liberat mill-akkużi fuq nuqqas ta' provi. Sussegwentement, fil-15 ta' Ottubru 2009 u wara li ġew magħluqa l-atti tal-kumpilazzjoni, inħareg l-att ta' akkuża fejn ġie akkużat bir-reat ta' assoċjazzjoni ma' persuni oħra bil-ħsieb li tiġi importata u ttraffikata d-droga f'Malta u reċedevità.

L-akkużi li r-rikorrent kien mixli bihom fit-Tribunal ta' Catania huma s-segwenti:

"A) del delitto p.e.p. dagli artt. 110, 81 c.p. 73 co.1°T.U.n. 309/90, per avere in concorso con Borg Raymond e Psaila Fabio (per cui si procede speratamente) ed altri correi allo stato non identificati, acquistato, importato dall'Olanda,

trasportato e detenuto, allo scopo di cederla a terzi Kg. 4.160 (pari a dosi comprese tra 9.638 – 11565) di sostanza stupefacente del tipo cocaina, di cui alla tabella 1^ prevista dall'art.14 del citato D.P.R.

Accertato in Catania fino al 30.05.2002 6 B) del delitto p. ep. Dall'art. 110, 81 c.p, e 73 co. 1°e 4° T.U, n.309/90 per avere, in concorso con Borg Raymond e Psaila Fabio (per cui si procede speratamente) con piu' azioni esecutive del medesimo disegno crimonoso, illecitamente acquistato, importato dall'Olanda e detenuto also scopo di cederla a terzi gr. 826 (pari a dosi tra 1258 – 1888) di sostanza stupefacente del tipo marijuana di cui alla tabella II prevista dall'art. 14 del citato D.P.R.

Accertato in Catania fino al 30.05.2002."

L-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jaqra hekk:

"Ebda persuna li turi li tkun għaddiet proċeduri quddiem xi qorti kompetenti għal reat kriminali u jew tkun ġiet misjuba ħatja jew liberata ma għandha terġa' tgħaddi proċeduri għal dak ir-reat jew għal xi reat kriminali ieħor li għalih setgħat tiġi misjuba ħatja fil-proċeduri għal dak ir-reat ħlief wara ordni ta' qorti superjuri mogħti matul il-kors ta' appell jew proċeduri ta' reviżjoni dwar id-dikjarazzjoni ta' ħtija jew liberazzjoni; u ebda persuna ma għandha tgħaddi proċeduri għal reat kriminali jekk turi li tkun ħadet il-maħfra għal dak ir-reat (...)"

L-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea jaqra hekk:

"1. Ħadd ma jista' jkun ipproċessat jew jerġa' jiġi kkastigat għal darb'oħra fi proċedimenti kriminali taħt il-ġurisdizzjoni tal-istess Stat għal xi reat li dwaru jkun diġà ġie finalment liberat jew misjub ħati skont il-liġi u l-proċedura penali ta' dak l-Istat.

2. Id-disposizzjonijiet tal-paragrafu preċedenti ma għandhomx iżommu milli l-każ jerġa' jinfetaħ skont il-liġi u

l-proċedura penali tal-Istat inkwistjoni, jekk ikun hemm provi ta' xi fatti ġodda jew li jkunu għadhom kif ġew żvelati, jew inkella jekk ikun hemm xi vizzju fondamentali fil-proċedimenti ta' qabel, li jista' jkollhom effett fuq kif jiżvolġi l-każ.

3. Ebda deroga minn dan l-artikolu ma għandha ssir taħt l-artikolu 15 tal-Konvenzjoni."

L-artikolu 50 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea jaqra hekk:

"L-ebda persuna ma tista' terġa' tkun ipproċessata jew ikkundannata għal reat li għalih tkun diġà instabet mhux ħatja jew ikkundannata fl-Unjoni b'sentenza li daħlet in ġudikat skond il-liġi."

Huwa rilevanti wkoll l-artikolu 527 tal-Kodiċi Kriminali li jiddisponi wkoll li '*Wara sentenza li f'kawża tillibera imputat jew akkużat, dan ma jistax għall-istess fatt ikun suġġett għal kawża oħra*.'

Fost l-eċċezzjonijiet preliminari li ressaq ir-rikorrent quddiem il-Qorti Kriminali kienet dik tan-*ne bis in idem*. Madanakollu, din l-eċċezzjoni ġiet miċħuda permezz ta' sentenza ta' dik il-Qorti tat-30 ta' Novembru 2016 u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell Kriminali permezz ta' sentenza tat-13 ta' Frar 2019.

Il-Qorti tqis illi f'din il-kawża għandha tibda billi tissenjala li huwa stabbilit fil-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna li l-funzjoni ta' din il-Qorti mhijiex li tagħmilha ta' qorti ta' reviżjoni ta' sentenzi ta' qrati oħra. Il-proċeduri kostituzzjonali u dawk taħt il-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta huma limitati sabiex jiġi determinat jekk kienx hemm leżjoni ta' dritt fundamentali fil-kors, jew b'riżultat, ta' dawk il-proċeduri.

Kif proprju spjegat il-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Mark Lombardo et vs Kunsill Lokali tal-Fgura et, deċiża fit-8 ta' Jannar 2010:

"Din il-Qorti tibda biex tirrileva li hi ma tistax u m'ghandhiex isservi bhala Qorti tat-tielet istanza, u m'ghandiex tirrevedi l-proceduri ta' quddiem il-Qrati Ordinarji jew l-analizi tal-fatti li dawn ikunu ghamlu, biex sempliciment timponi l-opinjonijiet taghha flok dawk tal-Qrati Ordinarji. Din mhix il-funzjoni ta' din il-Qorti (u anqas tal-Prim Awla fil-kompetenza taghha kostituzzjonali). Li trid tara din il-Qorti huwa jekk id-decizjoni tal-Qrati Ordinarji, fil-kuntest tal-fattispecie ta' dan il-kaz, ittiehditx b'mod li gew lezi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti."

L-eċċezzjoni ta' *ne bis in idem* ir-rikorrent giet imqajjma quddiem il-Qorti Kriminali u mid-deċiżjoni ta' dik il-Qorti r-rikorrent appella lill-Qorti tal-Appell Kriminali fejn l-eċċezzjoni ġiet mistħarrġa għal darb'oħra.

Wara li l-Qorti Kriminali għamlet analiżi approfondit tal-prinċipju ta' *ne bis in idem*, qalet hekk:

"Stabbilit dan allura, ma hemmx dubbju illi ghalkemm l-akkuzat gie sottopost ghal proceduri penali gewwa l-Italja dwar l-komplicita fl-importazzjoni tad-droga kokajina u cannabis, liema droga qatt ma waslet fi xtutna. Madanakollu jidher illi l-assocjazzjoni li dwaru Bone jinsab akkuzat f'dawn il-proceduri ikopri fatti ohra li ma kenux il-mertu tal-fatti esposti quddiem il-Qorti f'Catania. Fil-fatt jekk wiehed ihares lejn id-deposizzjoni ta' Neil Harrison, dak iz-zmien supretendent tal-pulizija, fl-atti kumpilatorji ghandu jirrizulta illi l-akkuzat kien sahansitra allegatament mar f'zewg okkazjonijiet gewwa l-Olanda bil-hsieb li tigi importata d-droga gewwa Malta u mhux biss dik l-okkazzjoni fejn huwa gie imwaqqaf mill-pulizija taljana."

Għalhekk, il-Qorti Kriminali waslet għas-segwenti konklużjoni:

"… huwa indubitat illi l-akkuza addebitata lil Bone f'dawn il-proceduri tkopri fatti u cirkostanzi li certament ma jistghux ikunu marbuta mal-att materjali wahdu fejn allegatament sehhet l-importazzjoni tad-droga gewwa l-Italja. Dan ghaliex hawnhekk titwieled azzjoni separata u distinta mill-azzjoni li wasslet lil Bone gewwa l-Italja. Anke l-

investigazzjoni tal-pulizija maltija sa dan il-punt u cioè sal-wasla ta' Bone fl-Italja kienet distinta mill-investigazzjoni li imbaghad segwiet fejn necessarjament kellhom jigu involuti il-pulizija taljana. Ghalhekk ghalkemm soggettivament jista' jidher illi l-azzjonijiet inkriminatorji maghmula mill-akkuzat jistghu ikunu marbuta, madanakollu il-Qorti hija tal-fehma illi oggettivament ma tistax tirriskontra dan l-irbit bejniethom billi il-ftehim, l-assocjazzjoni li taghha l-akkuzat kien jifforma parti, wassal sabiex allegatament saru azzjonijiet minnu li ma kenux jifformaw il-bazi tal-process gudizzjarju gewwa l-italja. Il-fatt illi l-akkuzat kien diga telgha gewwa l-Olanda bil-hsieb illi tingieb id-droga Malta, ghalkemm dan ma irnexxiex billi allegatament ma kienx hemm flus bizzejjed dak inhar sabiex tigi iffinanzjata dina l-attività, wahedha tista' twassal sabiex ir-reat addebitat lilu jista' jissussisti. Dan qed jinghad mill-Qorti minghajr ma hija ser tinoltra ruhu fil-fattispecje tal-kaz billi dan ghandu jigi imholli interament f'idejn il-gurati. Illi fuq kollox ir-reat ta' l-assocjazzjoni huwa ikkunsmat hekk kif isehh il-pjan miftiehem. Jidher illi dan il-pjan sehh u l-akkuzat allegatament erhilha lejn l-Olanda biex jigi attwat dan il-pjan, izda dan falla minhabba f'nuqqas ta' finanzi. Sussegwentement rega sar pjan mill-gdid fejn din id-darba dan allegatament irnexxa u id-droga giet ittrasportata u kif inghad intercettata gewwa l-Italja.

Illi ghalhekk ghalkemm il-linja ta' demarkazzjoni hija wahda sottili billi jista' jirrizulta soggettivament, kif tikkontendi del resto id-difiza illi l-fatti huma identici u il-kaz huwa wiehed, madanakollu l-Qorti ma tistax taqbel ma din il-linja difenzjonali u dan ghaliex jirrizulta illi l-fatti addebitati lill-akkuzat permezz tal-presenti istanza jikkostitwixxu imgieba illegali usa minn dik mistharrga fil-Qorti fl-Italja ghar-raguni hawn fuq indikata

...

f'dan il-kaz l-assocjazzjoni ai fini ta' importazzjoni u traffikar ta' droga gewwa Malta ma tistax titqies bhala tikkomprendi 'l-istess azzjonijiet' li sehhew gewwa l-Italja u dan fis-sens stabbilit fil-ligi. Ghal dawn il-motivi, fid-dawl ta' dawn ir-

risultanzi processwali, il-Qorti, qieghda tichad l-eccezzjoni ta' ne bis in idem sollevata mill-akkuzat Romeo Bone."

Il-Qorti tal-Appell Kriminali ikkonfermat id-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti. Hija żiedet tgħid hekk:

"... b'debita konsiderazzjoni ghal dak li jghidu d-disposizzjonijiet tal-Kodici Kriminali u tal-Kostituzzjoni dwar ne bis in idem, hija l-fehma ta` din il-Qorti illi dak li huwa krucjali ghall-fini ta' din id-decizjoni huwa jekk il-fatti li abbazi taghhom l-appellant kien mixli bir-reati fuq riferiti quddiem it-Tribunal ta' Katanja, fejn kien processat u liberat b'sentenza li ghaddiet in gudikat, humiex l-istess fatti jew sostanzjalment l-istess fatti, li abbazi taghhom l-appellant huwa mixli bir-reat mertu tal-procediment odjern.

Relattivament ghall-kaz tal-lum, din il-Qorti tghid illi, ghal dawk li huma reati, mhuwiex kontestat illi dawk li bihom l-appellant kien processat fl-Italja ma humiex l-istess bhar-reat li bih l-appellant huwa mixli fil-kawza tal-lum."

Dwar fatti li fuqhom saret ix-xilja tar-reati kommessi fl-Italja, u l-fatti li abbażi tagħhom huwa mixli r-rikorrent, il-Qorti tal-Appell Kriminali kellha xi tgħid hekk:

"Tistqarr in primis illi l-fatti u cirkostanzi taz-zewg procedimenti m'ghandhomx jitqiesu bhala l-istess (jew sostanzjalment l-istess). Il-fatti abbinati mar-reat li fuqu qed ikun akkuzat l-appellant fil-procediment odjern mhumiex dawk li abbazi taghhom kien processwat u liberat fl-Italja. M'ghandux ikun hemm dubju li huma diversi l-fatti li jsawwru z-zewg procedimenti. Dan tal-lum mhuwiex kaz fejn l-appellant kien liberat abbazi ta' akkuzi fondati fuq fatti partikolari, u wara, tressaq dwar dawk l-istess fatti sabiex iwiegeb ghal reati ohra fi procediment gdid."

Għaldaqstant, ikkonkludiet li:

"Il-fatti tal-kaz odjern huma l-grajjiet li sehhew Malta, distakkati minn dak li gara barra minn xtutna, u li huma relatati mar-reat tal-assocjazzjoni. Fil-kaz ta' dan ir-reat, il-

fatti huma, mill-bidu sal-ahhar, konnessi ma' dak li allegatament sar Malta mill-appellant. Ghalhekk tajjeb osservat l-Ewwel Qorti li ma tirrizultax l-identicità tal-fatti materjali fiz-zewg procedimenti. Ma tistax tirnexxi l-eccezzjoni ta' ne bis in idem, invokata mill-appellant, ghaliex ma tirrizultax rabta guridika bejn il-fatti li wasslu ghall-gudizzju definittiv ta' l-appellant fl-Italja fuq reati partikolari, mal-fatti li abbazi taghhom l-appellant qed ikun akkuzat b'reat distint minn dak tal-procediment l-iehor."

Stabbilit dan kollu, jirrizulta lil din il-Qorti li l-artikolu 7 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea mhuwiex applikabbli fil-każ odjern in kwantu li r-rikorrent mhuwiex qiegħed jallega li qed jerġa jkun ipproċessat fi proċedimenti kriminali taħt il-ġurisdizzjoni tal-istess Stat.

Dwar l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni, fil-każ fl-ismijiet Francis Vella vs Avukat Ġenerali, tad-29 ta' Settembru 2009, din il-Qorti diversament presjeduta qalet hekk:

"Illi dwar l-aspett Kostituzzjonali tal-prinċipju tan-ne bis in idem jibda biex jingħad li l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jipprovdi dwar id-dritt li l-ebda persuna li tkun għaddiet minn proċediment quddiem Qorti kompetenti dwar reat kriminali (sew jekk tkun inħelset mill-akkuża u sew jekk tkun instabet ħatja) ma tista' terġa' titressaq mixlija fi proċeduri oħrajn dwar dak ir-reat jew xi reat ieħor li għalih setgħet instabet ħatja fl-ewwel proċediment, għajr fuq ordni ta' Qorti ogħla mogħti matul il-kors ta' appell jew proċedura ta' reviżjoni tal-ewwel proċess. L-istess artikolu jrid ukoll li ħadd ma jitressaq mixli dwar reat kriminali li tiegħu dik il-persuna tkun diġà ngħatat maħfra. Tali prinċipju jsib ix-xbieha tiegħu ukoll fil-Kodiċi Kriminali, fil-każ fejn persuna mixlija tinħeles mill-akkużi mressqin kontriha.

Illi l-imsemmi sub-artikolu (9), jagħmel parti minn dak l-artikolu tal-Kostituzzjoni li jħares id-dritt għal smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi mogħti lil kull persuna akkużata b'reat;

Illi huwa wkoll stabilit li l-prinċipju tan-ne bis in idem imħares fl-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jimplika li persuna li tkun għaddiet minn proċess dwar reat, m'għandha qatt terġa' tgħaddi minn proċess ieħor dwar tali reat jew dwar reati oħra li setgħet tinstab ħatja dwarhom f'dak l-ewwel proċess. Dan il-prinċipju jidher li huwa l-verżjoni tad-dritt penali ta' dak il-prinċipju l-ieħor tar-res judicata li jikkostitwixxi eċċezzjoni perentorja tal-ġudizzju fil-qasam tal-proċedura ċivili;

...

Illi meta wieħed jitkellem dwar l-eċċezzjoni tan-ne bis in idem fil-qasam tad-dritt penali taħt l-ordinament ġuridiku tagħna, wieħed iqis li jeħtieġ jintwera li l-persuna li tkun tqiegħdet taħt akkuża oħra trid tkun l-istess waħda li kienet tqiegħdet taħt l-ewwel proċedura u wkoll li tkun hekk tressqet dwar l-istess fatt. Kif ingħad, "Bl-espressjoni 'l-istess fatt' wieħed għandu jifhem il-fatt fiżikament rigwardat, konsistenti għalhekk kemm fl-element materjali – att ta' kommissjoni jew ommissjoni – kif ukoll dak formali tiegħu. Mhux biżżejjed li l-fatt ikun jirrigwarda l-istess oġġett; hekk, per eżempju, min f'okkażjoni partikolari jagħmel ħsara volontarja fuq proprjeta' ta' ħaddieħor u f'okkażjoni oħra jerġa' jagħmel l-istess tip ta' ħsara fuq l-istess proprjeta' ma jista' bl-ebda mod jeċepixxi r-res judicata". Madankollu, għall-finijiet ta' stħarriġ ta' ksur ta' jedd fundamentali – kif ingħad aktar qabel – tajjeb li wieħed iżomm quddiem għajnejh li, filwaqt li l-artikolu 527 tal-Kodiċi Kriminali jitkellem dwar "l-istess fatt", l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jitkellem dwar "(l-istess) reat"

Illi fil-qasam tad-dritt penali jidher li huwa prinċipju aċċettat li, bi tħaddim tar-regola tan-ne bis in idem, "The criminal action is extinguished ... when there has been one act on the part of the accused and he has already been convicted (or acquitted) of an offence founded on such act, and afterwards, he is again brought up for judgment on a different charge, but founded on the same act.""

Fir-referenza kostituzzjonali fl-ismijiet Il-Pulizija vs Nicolai Magrin, tas-26 ta' Marzu 2009, din il-Qorti diversament presjeduta osservat li:

> *"Illi l-Qorti tifhem li r-regola maħsuba fl-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jew l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll ma żżommx milli bniedem jitressaq mixli iżjed minn darba dwar xi fatt, jekk dak il-fatt jew dak l-għamil ikun jikkostitwixxi aktar minn reat wieħed. Dak li jipprovdu l-imsemmija artikoli hu li persuna ma tistax titressaq mixlija bl-istess reat li minnu tkun diġà għaddiet proċeduri – kemm jekk taħthom instabet ħatja u kemm jekk kienet inħelset – li jkunu ntemmu b'sentenza li saret ġudikat. Għalhekk, il-fatt waħdu li, f'xi ċirkostanzi, jista' jkun hemm id-duplikazzjoni ta' proċedimenti – l-aspett tal-"bis" – m'għandux ikun il-kejl waħdieni li bih jitqies jekk ikunx hemm tassew ksur tar-regola maħsuba f'dawk l-artikoli;"*

Applikati dawn il-prinċipji għall-każ odjern, il-Qorti tqis illi din l-azzjoni hija tentattiv ieħor tar-rikorrent li jottjeni t-tħassir tal-att ta' akkuża maħruġa kontra tiegħu u dan meta l-Qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali diġa trattaw l-ilment tiegħu bbażat fuq il-prinċipju tan-*ne bis in idem*.

L-akkużi taħt l-att ta' akkuża 39/2009 li r-rikorrent preżentament jinsab mixli bihom huma li assoċja ruħu **<u>hawn Malta</u>** ma' terzi persuni sabiex tiġi ttraffikata d-droga f'Malta u li b'għemilu sar riċediv. Isegwi għalhekk illi l-ġrajjiet li jsawru l-akkużi mertu tal-proċeduri kriminali pendenti kontra r-rikorrent seħħew ġewwa Malta. Fl-Italja huwa għadda proċeduri dwar kompliċità ma' terzi fl-importazzjoni ta' ammont ta' droga mill-Olanda ġewwa l-Italja. Filwaqt illi numru ta' fatti huma l-istess, il-fatti li fuqhom huma mibnija l-akkużi m'humiex l-istess b'dan illi allura anke reati li r-rikorrent ġie akkużat bihom huma differenti. Biżżejjed li, kif tajjeb josserva l-Avukat Ġenerali fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, fl-akkużi quddiem it-Tribunal ta' Catania, il-fatt illi d-droga kienet ser tiġi traffikata lejn Malta ma jissemma mkien.

Quddiem it-Tribunal ta' Catania ir-rikorrent ġie akkużat li flimkien ma' terzi akkwista mill-Olanda u importa fl-Italja d-

droga bl-iskop li din tingħata lill-terzi. Ir-reat ta' assoċjazzjoni sabiex tiġi traffikata d-droga hawn Malta huwa reat differenti. Fil-fatt, il-proċeduri quddiem it-Tribunal ta' Catania jirreferu għal ġurnata tat-30 ta' Marzu 2002 u ċioè dakinhar li Fabio Psaila u Raymond Borg marru Sqallija sabiex jiġbru d-droga filwaqt illi fl-att ta' akkuża mertu ta' dan il-każ, saret riferenza għad-data tat-28 ta' Frar 2002 meta '*ai fini tal-pjan maħsub ma' diversi persuni oħra (...) qabad titjira lejn Amsterdam fl-Olanda (...) bl-iskop li jixtri u jniżżel is-sustanza illegali (...) liema droga kellha titniżżel permezz ta' vettura lejn Sqallija sabiex tiġi trasferita minn hemmhekk permezz ta' dgħajsa lejn xtutna.*'

Veru li ż-żewġ proċeduri jirrigwardaw l-istess droga imma r-reati li ġie mixli bihom ir-rikorrent ċertament li m'humiex l-istess. Lanqas seta' r-rikorrent, abbażi ta' dawk il-fatti li sawru l-akkużi quddiem it-Tribunal ta' Catania, jiġi misjub ħati tar-reati mertu tal-att ta' akkuża 39/2009. Dan in kwantu li r-reat ta' assoċjazzjoni li jinsab mixli bih ir-rikorrent quddiem il-Qorti Kriminali ġewwa pajjiżna jirreferi għaż-żmien meta ġie esegwit il-pjan sabiex tiġi traffikata d-droga lejn Malta, filwaqt illi għall-proċeduri ġewwa l-Italja, il-*punctum temporis* relevanti kienet il-ġurnata meta Fabio Psaila u Raymond Borg marru Sqallija sabiex jiġbru d-droga.

Isegwi għalhekk illi fil-konfront tar-rikorrent ma seħħ l-ebda ksur tal-prinċipju ta' *ne bis in idem*.

Għalhekk għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi tiċħad it-talbiet tar-rikorrent bl-ispejjeż kontra tiegħu.

IMHALLEF

DEP/REG